

Ölüm (Mevt)

Nisa / 78. Nerede olursanız olun ölüm size ulaşır; sarp ve sağlam kalelerde olsanız bile! Kendilerine bir iyilik dokunsa "Bu Allah'tan" derler; başlarına bir kötülük gelince de "Bu senden" derler. "Hepsi Allah'tandır" de. Bu adamlara ne oluyor ki bir türlü laf anlamıyorlar!

Mülk / 2. O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, mutlak galiptir, çok başıslayıcıdır.

Al-i İmran / 145. Hiçbir kimse yok ki, ölümü Allah'ın iznine bağlı olmasın. (Ölüm), belli bir süreye göre yazılmıştır. Her kim, dünya nimetini isterse, kendisine ondan veririz; kim de ahiret sevabını isterse, ona da bundan veririz. Biz şükredenleri mükâfatlandıracağız.

En'am / 61. O, kullarının üstünde yegâne kudret ve tasarruf sahibidir. Size koruyucular gönderir. Nihayet birinize ölüm geldi mi elçilerimiz (görevli melekler) onun canını alırlar. Onlar vazifede kusur etmezler.

Kaf / 19. Ölüm sarhoşluğu gerçekten gelir de: İşte (ey insan) bu, senin öteden beri kaçtığın şeydir, denir.

HADİS...

* Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm: "İnsan öldüğü zaman gözleri nasıl belerip kalıyor, görmez misiniz?" buyurmuştu. Cemaat: "Evet, görüyoruz!" dediler. Bunun üzerine: "İşte bu, gözünün, nefsinin (çıkan ruhunu) takip etmesindedir!" buyurdular."

* Ebu Sa'îd-i'l-Hudrî radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Ölülerinize (ölmeğe üzere olanlara) Lailahe illallah demeyi telkin edin."

* Hz. Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Bir müslüman muhtazar olduğu (can çekişme anına girdiği) zaman rahmet melekleri, beyaz bir ipekle gelirler ve şöyle derler: "Sen razı ve senden de (Rabbin) razı olarak (şu bedenden) çık. Allah'ın rahmet ve reyhânına ve sana gadabı olmayan Rabbine kavuş." Bunun üzerine ruh, misk kokusunun en güzeli gibi çıkar. Öyle ki melekler onu birbirlerine verirler, tâ semanın kapısına kadar onu getirirler ve: "Size arzdan gelen bu koku ne kadar güzel!" derler. Sonra onu mü'minlerin ruhlarına getirirler. Onlar, onun gelmesi sebebiyle sizden birinin kaybettiği şeyinin kendisine geldiği zamanki sevincinden daha çok sevinirler. Ona:

"Falanca ne yaptı? Falanca ne yaptı?" diye (dünyadakilerden haber) sorarlar. Melekler: "Bırakın onu, onda hâla dünyanın tasası var!" derler. Bu gelen (kendisine dünyadan soran ruhlara): "Falan ölmüştü, yanınıza gelmedi mi?" der. Onlar: "0, annesine, Hâviye cehennemine götürüldü!" derler. Aleyhissalâtu vesselâm devamlı der ki: "Kâfir muhtazar olduğu vakit, azab melekleri mish (denen kıldan kaba bir elbise) ile gelirler ve şöyle derler: "Bu ceseden kendin öfkeli, Allah'ın da öfkesini kazanmış olarak çık ve Allah'ın azabına koş!" Bunun üzerine, ceseden, en kötü bir cife kokusuyla çıkar. Melekler onu arzın kapısına getirirler. Orada: "Bu koku ne de pis!" derler. Sonunda onu kâfir ruhların yanına getirirler."

* Ubeyd İbnu Halîd es-Sülemî Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'ın ashabından birinden naklen anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Anı ölüm, kâfir için gadab-ı ilahî'nin bir yakalamasıdır, mü'min için de bir rahmettir."

* İbnu Ömer radiyallahu anhüma anlatıyor: "Resulullah aleyhissalatu vesselâm ile birlikte idim. Ensardan bir zat gelerek Aleyhissalâtu vesselâm'a selam verdi. Sonra da: "Ey Allah'ın Resülü! Mü'minlerin hangisi en faziletlidir?" diye sordu. Aleyhissalâtu vesselâm: "Huyca en iyisidir!" buyurdular. Adam: "Mü'minlerin hangisi en akıllıdır?" diye sordu. Aleyhissalâtu vesselâm: "Ölümü en çok hatırlayandır ve ölümünden sonra en iyi hazırlığı yapandır. İşte bunlar en akıllı kimselerdir" buyurdular."

PIRLANTA SERİSİ...

ÖLÜMÜN ÖTEKİ YÜZÜ

Çoğu kimse ölüme, her şeyin sona ermesi, bir yok olma, bir inkıraz, bir çözümlü dağılma ve topraklaşma nazarıyla bakar ve katiyen onunla yüz yüze gelmeyi arzu etmez. Hastalık, yaşlılık,

harb u darp, trafik kazaları ve deprem gibi ölüm sebebi sayılan hâdiseler zuhur ettikçe, o da tir tir titrer; kabrin yalnızlık ve vahşetini düşünerek ürperir ve hayatını tahammül edilmez bir azaba çevirir.. evet böylelerine göre, insan ölünce her şey biter. Ceset toprağa dönüşmek üzere ebedî istirahatgâhına tevdi edilir. Her şey ve her yer yokluğun karanlığına gömülür. Oysaki ölüm, bir yok olma, bir inkıraz, bir çözümlü dağılma, bir hiçlik, bir tükeniş olmadığı gibi, kabir de bir topraklaşma çukuru, bir yalnızlık ve vahşet hücresi değildir. Ölüm, yaratılırken belli bir plân, program, hikmet ve maslahata göre yaratılan insanın, yine bir plân ve programa bağlı olarak bir buuddan başka bir buuda intikali, bir hâl değişikliği geçirmesi, amellerinin ürünlerine göre farklı bir sürece girmesi ve neticede vatan-i aslısine dönerek, inanç ve davranışlarının belirleyiciliği ile tabii, müstakim ruhların iç içe vuslatlar koridoruna girip, Yaratan'la "bî kem u keyf" yüz yüze gelip görüşmeye yürümesi ve rıdvan yudumlaması demektir.

Evet ölüm, bizim için, her zaman rûhun dolaşım durduğu çok buudlu bir mekâna ve çok derinlikli bir zamana kulluk vazifesinden terhis mânâsına, Cenab-ı Hak'ın "Haydi şimdi bütünüyle bana gel!" demesinden başka bir şey değildir. O'nu gönülden tanıyıp sevenler için bu "gel" deyişin üslûbunda öyle bir iltifat ve öyle baş döndürücü bir teveccüh vardır ki; "Ey gönlü itmi'nana ve huzura ermiş ruh! Sen O'ndan, O da senden razı olarak dön Rabbine.! Katıl has kullarıma ve gir cennetime!" şeklindeki çağrıyı alan ruh, bir dakika bile burada kalmak istemez. Zira bu çağrının mânâsı, dünyanın sıkıntı, dağdağ ve boşuk havasının sınırlı! Yitirdiğin Cennet'e ve ruhun asıl yurduna dön, demektir. Ölümü, bu mânâda bir iltifat çağrısı kabul edenler, dünyaya gelişi bir memuriyet ve askerlik, ondan ayrılışı da bir terhis, bir ikinci doğum ve bir ebedî varoluşa uyanma şeklinde anlar ve merdane yürürler kabre doğru.

ÖLÜMÜ ANMAK ÜÇ TÜRLÜDÜR

Ey İlahî sırları öğrenmek isteyen! Bil ki, ölümü yâd eylemek, anmak üç türlü olur:

Birincisi: Şu gafil kişinin anmasıdır ki, dünya işleriyle uğraştığından ötürü ölümü düşünürde onu çirkin görür:

- Dünya şehvetinden, dileklerinden geri kalınır! diyerek korkar. Ölümü kötüler, onun zeminde bulunmağa başlar ve:

— Bu ölüm, ne fena, ne yararsız şeydir ki, önümüzde belirmektedir! der. O istediği kadar şikâyet etsin. Dünya bu güzellikleriyle terkedilecektir. Ölümü bu yolda anmak onu Hak Teâlâ ile meşgul etmiş olur. Eğer bütün dünya ona bulanık ve sıkıntılı gelirse, o da dünyadan nefret duyar, tiksiniirse, bu da faydadan uzak kalmaz.

İkincisi: Tevbe ehlinin ölümü anmasıdır ki, bu kişiler ölümü kendilerini mağlûp etsin, yensin diye anarlar. Cennet azığını tedarikle ve şükürdedirler. Bu hâlin, bu türlü ölümü anısın sevabı çok büyüktür. Tevbe ehli olan kişi ölümü çirkin ve kötü görmez. Yalnız ölüm hazırlığını görmeden giderse diye, ancak bu korku ile ölümü fena görür, Ölümü bu yolda istememek, onun gecikmesini dilemek ziyan vermez.

Üçüncüsü: Ölümü arif kişilerin anmasıdır. Ariflerin Ölümü anısı şundan ötürüdür ki, Allahü Teâlâ'nın dîdârına Ölümünden sonra kavuşmak umududur. Seven kişi sevdiğine kavuşmanın vâdesini unutmaz. Belki daima o vâdeyi bekler. Daima Yüce Allah'ın dîdârına kavuşmanın arzusunda olur.

ÖLÜMÜ ANMANIN KALBE TESİRİ

Olum büyük bir iştir ve ulu bir tehlikedir. Lakin insanlar bundan gafildirler. Olumu ansalar bile bu anış gonullerine işlemez. Dünya işlerine öyle dalarlar ki, başka bir şeye gonullerindeyer kalmaz. Bundan oturudur ki, zikrin ve teşbihin de o kadar lezzetini bulamazlar.

Resul (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

Beşşeygelmeden önce şubeşşeyiganimetbilin:

- 1 — İhtiyarlık gelmeden gençliğin,
- 2 — Hastalık gelmeden sıhhatin,
- 3 — Meşguliyet vakti gelmeden boş zamanın,
- 4 — Olum gelmeden hayatın,
- 5 — Fakirlik gelmeden önce zenginliğin kıymetini bilin.

YineResul (S.A.V.) şöylebuyurdu:"Sizin her

birinizindunyadanbekleyeceğişeylerancaşunlardır:

- 1 — Yaazdırıcizenginlik,
- 2 — Yaunutturanyoksulluk,
- 3 — Yafesadaverenhastalık,

4 — Yainsanıkaydaltınaalanihtiyarlık,5 — Veyahızlıbirolum,
6 — Yahutmeşhuryalancideccalki, o şerrindeccaldır,
7 — Ya da tezgelenkiyamettir.”

YineResul (S.A.V.) şöylebuyurmuştur:

— İkinimetvardırki, insanlarınçoğuanlardaaklanmışlardır:
Birisishhat, oburuboszamanfırsatıdır.

CAN CEKİŞMENİN ŞİDDETİ

Ademoğuluna can cekmenin acısından başka şiddet ve elem olmasaydı bile, eğer akıllı bir kişi ise, onun korkusundan, duya lezzetinden hic bir lezzet duymamış olması gerekirdi.

Oda kapısından iceri bir hırsız girse, bir iopuzia bana vursa! diye düşünse, korkudan uyuyamaz ve uykunun tadını alamaz. Belki hic bir hırsız gelmeyebilir. Ama Melekil-Mevt'in (olum meleğinin) gelmesi ve canını alması mumkunvemukadderdir. Takdir-i İlahi'dir. Bu isebirhaydudun gelipbaskınyapmasından, başınıtopuzlamasından dahakorkunuttur. Can verme, bir kimseyi kılıcla yaralamaktan yahut testere ile ikiye bicmekten daha cetin, daha zordur! demişlerdir. Can veren kişinin susması, ses çıkaramaması, gucsuzluğundendir. Oyle ki, can vermenin gucluğundenoturu dil tutulur. Akıl şaşkına doner. Bunu da ancak bunu tadan, bu hali yakinen gormuş olan, ya da nubuvvetnuruilebuhaligormezdenonce bilmişolanbilir.

Hazret-i Ayşe Hatun (Allah ondanraziolsun) şöyle dedi:
— Birkişinin can vermesininkolaylığıolsa ben, o kolaylıktan umitlenmem. Cunku, Resulullah'ın can vermesinin gucluğunugordumveolumvaktindeResulullahşöylederdi:
— EyAllah'ım! Buruhukemikleriminarasındanvesinirlerimin icindencıkar! Sen buzahmetibanakolaylaştıır.

ResulullahEfendimizolumunvasfınianlatır, şöylebuyururdu:
— Olumacısınicekmekucyuzkılıcvuruşugubidir.
— Can vermenin en kolayıyunyumağüicindendikenli birdalıcemekgibidirki, kolaylıklaayrılmasımumkündeğildir

CAN CEKİŞMENİN KORKULARI

Birinci Bela: Melekul-Mevt (OlumMeleği) olanAzrail'in yuzunugormektirki, birhaberdeşöylegelmiştir:

“İbrahim aleyhisselam can alıcımeleğe:

— Seni, gunahiolanlarıncanınıaldığınşekildegormek isterim! dedi.

' OlumMeleği:— Buna gucgetiremezsin! dedi.

İbrahim aleyhisselam da:— Oylegorrhunmeniistiyorum! diyeirsaretti.

OlumMeleği de kendisiniona o surettegosterdi. İbrahim, o zamankarşısındabirkişigordu ki, kapkaravecirkin biryuzuvardı. Pisbirkokuyayıyordu. Kıllaridikendiken kabarmıştı. Kara giysilergiyinmişti. Ağzındandumanlar veateşlerfişkırıyordu. İbrahim aleyhisselamhemen duştu, bayıldı. Aklı başınagelinceOlumMeleğiniyinekendi bicimindegordu ve:— EyMelekil-Mevt, dedi. Eğerasibirkişiseniolmezdenonce busurette gorse onabukorkuyeterlidir.”

AmaAllahuTeala'nmbuyruğunaitaatedenler, bukorkudan kurtulmuşlardır. O Meleğigayetguzelbirgorunuş icindegorurler. Oyleki, ahirette, onunuzunebakmakla duyduklarırrahatlıktanbaşka hic birrahatlıkbulmasalar, bu da onlarayeterliolur.

İkinciBela: KiramenKatibeyn'igormektirki, onlarıolen kişininustunemuekkelkoymuşlardır. Onugozetlerler. Haberde gelmiştirki, buikimelekolumunsondeminde o kişiye görünurler. Eğer Hak Teala'yaitaatedemiş, buyruklarını yerinegetirmişbirkimseiseona:

— AllahuTealasanahayırılıkkarşılıklar, ivazlarversin!
Bizimkatımızdacoktaatkıldın. Bizirahatettirdin! derler. Asiise:

— Bizimonumuzdecokgunahlar, cokyasaklanmışişler işledin! Bizihöşnutkılmadın! derler.

İştebuvakit, olunungozunuhavayadiktiğivebirdaha yummadığızamandır.

Ucuncu Bela: Kişi, kendiahiretmekanınınCennette mi, Cehennemde mi olduğunugoru? ki, eğerAllah'ı, Allah'ın sevdiıklarını seven veonlarınyolundagidenbirkimse iseOlumMeleğiona:

— EyHakTeala'nındostu! Sana mujdelerolsun! Sen cennetiiksin! derler.

Gunahkarkula da:

— Ey Hak Teala'nınduşmanı! Sana Cehennemmujde olsun! derler.

Buhalinacısıcanaalmakacısıninikikat>>olur. (Bundan AllahuTeala'yasiğınırız.)

Buyolda Resul (S.A.V.) şöylebuyurmuştur:

— Sizdenbirkişi, nereyeyaracağıınıbilmeden, hatta Cennet'tekiveyaCehennem'dekiyerinigormedendunyadan dışarıçıkamaz.

İnsanınölümzamanındakikarşılaştığıhâlleri, İmâm-ıGazâlihazretlerişöylebildirmektedir:

“Kişininölümüyaklaştığıvakit, dörtmelekgelir. Bunlarınbiri, rûhunusağayağından, birisolağağından, birisağelindevebiri de solelindençekerler. Çokdefa, rûhugargarahâlinegelmezdenöncemeleklerâleminigörmeyebaşlar. Melekleri, yaptıklarıişlerinhakikatini, âlemlindedurduklarınıhâlüzereğörür. Eđerdilisiöylerse, onlarınvucudunuhaber verir. Çokdefa da, gördüğüşeyleri, şeytânınbirşizanneder. Lisânitutuluncayakadarhareketsizkalar. Buhâlde, yine o meleklerûhunuparmakuçlarındaçekerler. Soluğuise, sankisakakırbasındansubuşalgibi, gırlıgırlöter. Fâcirinrûhu da yaşkeçeyetakılmışolandikençekilirgibiçıkırlı ki, bunuinsanların en üstünöolanPeygamberefendimizhaberverdi. Buhâldeölü, karnındikeniledoluzânneder. Rûhunu da, sankibiriniğnedeliğindençıkıyor, gökyerebitişiyorvekendisiarasındakalıyozanneder.

Hazret-i Kâ'b'dan;

İşte bu zamânda insanın cesedi terler. Gözleri süratle iki tarafa gider. Burnunun iki tarafı çekilir. Göğüs kemikleri kalkar, soluğu kabarıır, benzi sararır.

Rûhu kalbe gelince dili tutulur. Hiç kimse rûhu göğsüne gelmişken konuşamaz. Bunun iki sebebi vardır. Biri, iş gâyet büyük olduğundan, göğüs nefeslerle sıkışıp, daralmıştır. Görmez misiniz, insanın göğsüne vurulsa bayılır. Ancak az sonra söze kâdir olur. Çok kerre de söyleyemez. İnsanın neresine vurulsa seslenir. Göğsüne vurulsa, hemen sessiz ölü gibi düşer. İkinci sebebi de, ses akciğerlerinden dışarı çıkan havanın hareketinden hâsıl oluyor idi. Bu soluk ise kalmadı. Nefes alıp veremediği için, bedenin harâreti kalmaz, soğur.

Rûh çekilip, son bağı kopacağı zamân, kendisine birçok fitneler âriz olur. İblîs ve yardımcıları o kimseye musallat edilir. Cenâb-ı Hak bir kuluna hidâyet ve imânda sebâtını dilerse, o kimseye rahmet-i ilâhiyye gelir. Rahmet-i ilâhiyye, şeytânı uzaklaştırıp, hastanın yüzünden o yorgunluğu giderir. O zamân insan ferahlar ve güler.

Ölünün his duygularından en son kaybedeceği şey işitmesidir. Zîrâ rûh kalbden ayrıldığı vakit yalnız görmesi bozulur fakat işitmek, rûh kabzoluncaya kadar kaybolmaz. Bunun için Peygamber efendimiz; (**Ölüm hastalığında olanlara şehâdeteyn-i kelimeteyn ki**, "Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah"dır. Bu kelimeyi telkin ediniz!) buyurmuştur.

Ölüm anında kişinin iyi veya kötülüğüne delâlet eden haller var mı?

İnsan hayatını nasıl yaşarsa ölümü de öyle olur. Ama nerede ve nasıl öleceğimizin en doğrusunu Allah bilir. Hadislerde, ölüm ânında kişinin iyi veya kötülüğüne delâlet eden haller açıklanmıştır. Önce iyiliğine delâlet eden durumları görelim.

1) Alnın (şakakların) terlemesi: "Mü'min alnının teriyle ölür" (İbn Mâce, Cenâiz 5) buyrulmuştur. Bazı âlimler sebebini şöyle açıklıyorlar. Allah, mü'mini Cennetle müjdelediği zaman, mü'min yapmış olduğu günahlarından ötürü Allah'tan utanır ve Allah'tan utandığından dolayı alni terler.

2) Gözlerin yaşarması ve yüzün nurlanıp tebessüm etmesi: Mü'minin ölümü ânında yüzünün parlaması, yaptığı iyilikleri ve makamını görmesi sebebiyledir ki, gözünün yaşarması da sevincinin ifadesidir.

3) Burun deliklerinin şişmesi, genişlemesi. Kötülüğüne delâlet eden durumlar da; boğazı sıkılmış gibi hırıltı çıkarmak, yüzün morarması, ağzın köpürmesi ve çene, boyun terlemesidir. Fakat şöyle diyebiliriz. Kişinin iyi veya kötü olduğunu Al-lah'tan başkası bilemez. Allah'tan hayırlı ölüm dilemek gerekir.